

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

HARIDUSASUSE SEKKUMISKAVA/ KRIISIPLAANI KOOSTAMISE JUHISED

Tiina Talussaar
Haridus- ja Noorteamet
Rajaleidja projektijuht

Traumateadliku lähenemise toetamine haridussüsteemis 2014-2021.1.05.23-0231

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

<https://rajaleidja.ee/juhendid/>

Sissejuhatus

Eesmärk: Valmistada haridusasutusi ette kriisiolukordade lahendamiseks.

Oluline on valmisolek: Hädaolukorra lahendamise plaani tähtsus, kriisimeeskonna ja personali teadlikkus ning regulaarsed harjutused.

Materjali koostajad: Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Haridus- ja Noorteamet, Sotsiaalkindlustusamet, haridustöötjate esindusühingud jt.

Hoolime homsest

Kriisitöö eesmärk: Tavaelu taastamine, ärevuse vähendamine, osaliste jõustamine ja ühtsustunde loomine.

Turvaline keskkond: Õppimise ja arengu eeldus, kuid haridusasutused peavad olema valmis erinevateks kriisideks.

Seadusandlus: Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) nõuded, sealhulgas hädaolukorra lahendamise plaani (HOLP) koostamine ja regulaarne hindamine.

Trauma mõju: Trauma subjektiivsus, sümptomid ja mõju laste käitumisele ning õppimisele.

Psühhosotsiaalne tugi: Oluline ennetava meetmena traumaatiliste sündmuste järel.

Esmane reageerimine

Lapse surm haridusasutuse territooriumil

1. Leidja helistab 112.
2. Enne PPA, PÄA, kiirabi saabumist tagada, et kolmandad isikud ei pääse sündmuskohale.
3. Võimalusel piirata sündmuse pealt nägemist, pildistamist, filmimist.
4. Leidja(te)le/vahetutele pealtnägijatele otsida rahulik ruum ja tagada, et teda/neid ei jäeta üksi. Kui tegemist lastega(t)ega, kutsuda haridusasutusse järgi vanem(ad). Leidjatele/ vahetutele pealtnägijatele ja nende vanematele vajadusel psühholoogilise esmaabi osutamine.
5. Perekonda teavitab surmafakti tuvastanud arst või kiirabibrigaadi juht.

Lapse surm väljapool haridusasutuse territooriumi

1. Politsei teavitab SKA psühhosotsiaalse kriisiabi meeskonda, vajaduse korral elukohajärgset KOVi.
2. Perekonda teavitab surmafakti tuvastanud arst või kiirabibrigaadi juht.
3. KOV teavitab haridusasutust, olemasolu korral KOVi hariduse tugiteenuste keskust ning vajadusel Harno Rajaleidjat (haridusasutuse toetamiseks).
4. Ohvriabi tegeleb kannatanu perekonnaga.

Sekkumise põhimõtted

Kriisimeeskonna roll: Kriisimeeskond koguneb peale kriisisündmusest teada saamist. Kriisimeeskonna liikmed on teadlikud oma rollist.

Täpne info: Kriisimeeskond tagab esmase info kogumise ja turvalise hoidmise ning väldib oletuste tegemist või mittetõendus põhise info jagamist.

Tegevuskava: Koostatakse kriisile reageerimise kava, kaasates vajadusel välise osapoole nagu Rajaleidja või KOVi kriisitöö partneri abi.

Teavitamine: Haridusasutuse pidajat tuleb kriisisündmusest teavitada.

Väline abistaja: Erapooletud spetsialistid, kellel on kriisiabi osutamiseks vajalikud kvalifikatsioonid.

Info kõigile: Kõigile haridusasutuse töötajatele, lastele ja nende vanematele jagatakse info juhtunu kohta vastavalt nende seotusele ja vanusele.

Info ja abi otsestele sihtrühmadele: Otseselt puudutatud sihtrühmadele, nagu õpilastele/ lastele ja nende vanematele, jagatakse infot haridusasutuse poolt..

Järelabi: Korraldatakse teavitamine, et tagada emotsionaalne ja käitumuslik tugi kõigile puudutatud sihtrühmadele ning suunatakse neid vajadusel edasi spetsialistide poole.

Meedia: Haridusasutuse töötajad, lapsed ega vanemad ei anna meediale kommentaare ning sündmuse infot ei jagata sotsiaalmeedia kanalitest.

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

Kriisisekkumise kava koostatakse iga kriisisündmuse korral arvestades sel hetkel olemasolevaid ressursse ja vajadusi.

Kriisiplaani näidis ja juhendid on Rajaleidja lehel <https://rajaleidja.ee/juhendid/>

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

1. Esmased tegevused

- Kriisimeeskonna kokku kutsumine
- Info kogumine
- Haridusasutuse pidaja teavitamine
- Psühholoogilise esmaabi osutaja kokku leppimine
- Vajadusel välise abistaja kaasamine
- Sõnumite kokku leppimine
- Teavitamise ajakava kokku leppimine
- Töötajate teavitamine ja kohtumine
- Laste teavitamine
- Kontroll
- Märkamise ja reageerimise juhised lapsevanematele

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

2. Tegevused otseselt puudutatud klassidega /rühmadega

- Klassivestlus/ rühmavestlus
- Matuste info
- Turvaline kohtumiskoht lastele koolis
- Teade lastele abi võimalustest
- Vajadusel korduvkohtumised lastega
- Järeltegevus (2 nd jooksul)
- Järeltegevus- toe vajaduse märkamine ja pakkumine olulistel kuupäevadel
- Järeltegevus- skriining, riskilastele toe pakkumine (2 kuud, 6 kuud)

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

3. Personalile

- Märkamised- kuidas ära tunda abivajav laps, kuidas toetada
- Juhised mida enda juures märgata, abi saamise võimalused
- Regulaarsed kohtumised õpetajatega (poole aasta jooksul)

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

4. Kriisimeeskonnale

- Kriisimeeskonna töökohtumised (2x päevas)
- Kriisimeeskonna enda abi ja toetuse saamise võimalused

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

5. Muu korralduslik

- Rituaalid (küünal, mälestuskoht)
- Kaastundeavaldus
- Asjade üle andmine lapsevanematele

Sekkumise kava/ Kriisiplaani näidis

6. Meedia

- Kindel kõneisik

Välised abistajad

Väline abistaja: Suitsiidijuhtumi korral on välise abistaja kaasamine vajalik.

Peamine roll: Väline abistaja nõustab kriisimeeskonda tegevuskava koostamisel, sekkumiste planeerimisel ja ellu viimisel.

Välised abistajad: Kohaliku omavalitsuse hariduse tugiteenuste keskus, KOVi teiste haridusasutuste tugispetsialistid, Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja kriisimeeskond, KOVi lepinguline kriisiabi partner.

Kvalifikatsiooninõuded: Spetsialistide olemasolu piirkonnas saab täpsustada Eesti Koolipsühholoogide Ühingust (koolipsyhholoogid@koolipsyhholoogid.ee) ja Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendusest. Hingehoidja kutse olemasolu saab kontrollida Kutseregistrist.

Psühholoogiline esmaabi perekonnale: Perekonda toetab ja psühholoogilist esmaabi osutab SKA psühhosotsiaalse kriisiabi meeskond, kes kaasub politsei kutsel.

E-kirjade näidised

- Direktori kiri kriisimeeskonnale
- Haridusasutuse pidaja teavitamine
- Kiri töötjate kokku kutsumiseks
- Kiri töötajate kui kohene kokkukutsumine pole võimalik
- Kiri lapsevanematele distantsõppe korral
- Tugispetsialisti kiri lapsevanematele märkamiseks
- Eneseabivõtted ja kuhu pöörduda õpetajatele
- Teade võimalikest abistajatest lähedalt puudutatud lastele

Juhised

Juhised töötajatega kohtumiseks

Koosoleku kutsed: Kriisimeeskonna juht kutsub töötajad / õpetajad kokku umbes 30 minutit enne tundide algust.

Vajadus kontrolli järele: Esmane vajadus on saada kontroll olukorra üle, sh mis saab edasi.

Info jagamine: Faktilise info andmine. Mis juhtus. Mida mõtlesid... ajal? Reaktsioonid. Tunded.

Normaliseerimine: Olukorra normaliseerimine ja toimetuleku julgustamine. "Lennuki lahendus" - esmalt aita ennast, siis jaksad aidata lapsi. Toimetuleku jõustamine, ärevuse maandamine.

Tegevusplaani selgitamine: Edasine tegevusplaan ja kokkulepped edasisteks tegevusteks.

Abi saamine: Kust saab vajadusel abi.

Juhised laste teavitamiseks

Klasside puudutus: Info jagamine, et mõista, milliseid klasse juhtum enim mõjutab.

Ühine allikas: Ühtne info, mida jagatakse klassiruumis, et vähendada kuulujuttude levikut.

Erinevate vanuserühmade Informeerimine:

Vanuserühmadele eraldi info, arvestades nende sõnavara ja arusaamist.

Info andja: PPA või meditsiinivaldkonna spetsialist vastavalt juhtumi olemusele.

Reageerimine ja tugi: Õpetajad jagavad klassides teavet ja vastavad küsimustele, pakuvad tuge.

Ärevuse vähendamine: Tegevuste eesmärk on ärevuse vähendamine ja turvatunde loomine.

Juhised klassivestluseks

Klassivestlus peab vastama õpilaste vajadustele, normaliseerides nende reaktsioone ja aidates leida sobivaid toimetulekustrateegiaid. See annab võimaluse õpilastel väljendada enda mõtteid ja tundeid ning saavutada ühtne arusaam juhtunust. Klassivestluse eesmärk on ennetada traumajärgseid reaktsioone, normaliseerida emotsioone ning suurendada grupi sidusust ja toetustunnet.

- Taasta rahulik olek.
- Ära peida tundeid.
- Käi läbi faktid ja lõpeta kuulujutud.
- Ole aus, kuid piira informatsiooni.
- Kasuta lihtsaid sõnu.
- Julgusta õpilaste eneseväljendust.
- Arutage, mis mõtteid juhtunu tekitab.
- Anna teada edasise abi võimalustest.
- Lõpetage ühise tegevusega.

Juhised rühmavestluseks lasteaias

Ettevalmistus ja planeerimine

Ausa ja vanusekohase sõnumi edastamine

Tunnete tunnustamine

Kuulamine ja toetamine

Leinaprotsessi mõistmine

Mälestuste ja rituaalide kasutamine

Lisatoe pakkumine

Juhised märkamiseks

Tundemärgid, mis viitavad suuremale abivajadusele:

- Laps tõmbub eemale sõpradest ja täiskasvanutest.
 - Käitumine muutub väljakutsuvaks ja agressiivseks.
 - Ülitundlikkus ümbritseva suhtes ja kõrgenenud valvsus.
 - Tugev enesesüüdistamine.
 - Õppedukuse märgatav langus.
- Tugevad ja püsivad järelreaktsioonid.
 - Pidev mõtlemine juhtunule või vältimine.
 - Käitumine, mis näitab hirmu puudumist või enesevigastamist.
 - Riskantne käitumine ja eluohtlikud olukorrad.
 - Pessimistlik tulevikupilt ja kaotatud lootus

Juhised suitsiidi olukorra jaoks. Suitsiidi skriinimine.

Kui suitsiid leiab aset koolis

- Leidja helistab 112 ning teavitab õpetajat/mentorit/kriisimeeskonna liiget, et tagada sündmuskoha puutumatus enne politsei ja kiirabi kohalejõudmist.
- Piirata teiste koolipere liikmete (tahtlik või tahtmatu) juurdepääs sündmuskohale, keelata pildistamine ja filmimine.
- Leidjale ja vahetutele pealtnägijatele võimaldada turvaline ruum ning psühholoogiline esmaabi. Kui tegemist on õpilastega, siis kutsuda kooli järgi vanemad.

Kui suitsiid leiab aset mujal

- Teate saanu võtab viivitamatult ühendust direktoriga või kui direktorit ei saa kätte, siis kellegagi kriisimeeskonnast.
- Direktor, kriisimeeskonna liige või mentor kinnitab teate tõepärasust õpilase lähedaste käest.

Juhised suitsiidi olukorra jaoks. Suitsiidi skriinimine.

Informeerimine

- Edasta tõene info juhtunu kohta.
- Kohanda info detailsus vastavalt sellele, kes on info saaja.
- Eelista otsekontakti ja väiksemaid gruppe info jagamisel.
- Võta endale vajadusel appi kolleeg või kriisimeeskonna liige.

Soovitused järeltööks

- Anna aega reageerimiseks ja küsimuste esitamiseks.
- Julgusta avatud vestlust tunnetest ja mõtetest.
- Toeta tavapärase reeglite ja rutiinide jätkumist koolipäevas.
- Kohanda vajadusel koolitööd.
- Ole tähelepanelik riskiõpilaste suhtes.
- Hoolitse oma heaolu eest ja otsi vajadusel abi.

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Tänan!

Tiina.Talussaar@harno.ee

56940395